

Albert Naudín roda per tot el Pirineu el film ‘Canigó 1883’, segona part del díptic sobre la travessa de mossèn Jacint Verdaguer que va inspirar el poema èpic

Primitius gegants

Bernat Salvà
BARCELONA

“Fa quaranta anys que vaig al Pirineu, el conec tot, i quan llegeixo Verdaguer el redescobreixo. És brutal, fascinant.” Albert Naudín, cineasta i muntanyer, amb prou feines troba paraules per descriure l'efecte que li produeix el poema *Canigó*, publicat per mossèn Cinto Verdaguer el 1886 després de recórrer el Pirineu des de la Maleïda (l'Aneto) fins al mateix Canigó, els estius del 1882 i 1883. De la passió d'Albert Naudín per l'obra *Canigó*, pel poeta i per la muntanya ha nascut el díptic format pels films *Maleïda 1882* (2019) i *Canigó 1883*, que està rodant actualment i s'estrenarà l'estiu del 2023. Són una producció de FilmExplora i la Fundació Verdaguer, i part del finançament es fa amb una campanya de micromecenatge. Es poden fer aportacions a l'adreça vkm.is/canigo1883.

Si el primer film se situa més en el terreny del documental, el segon és a la frontera entre documental i ficció. “*Canigó 1883* està tota explicada des del 1901 i des del 1883—explica Albert Naudín en una entrevista a aquest diari—. Són unes cròniques de Verdaguer que, el 1901, explica la travessa que va

Mossèn Verdaguer al port de la Clavera, en una imatge recreada a la pel·lícula entre el documental i la ficció ■ FILMEXPLORA

“Fa 40 anys que vaig al Pirineu i quan llegeixo Verdaguer el redescobreixo”, diu el director

fer el 1883.” El cineasta diu que és difícil de posar una etiqueta al gènere: “Jo penso que estarà a mig camí, es podria dir que és un documental històric explicat des de la ficció.”

L'equip ha estat rodant des del 2020 imatges, una bona part aèries, de tota la ruta que va fer mossèn Verdaguer. Aquestes imatges i les poderoses i belles veus de Lluís Soler i Sílvia Bel són la matèria primera amb què està construït aquest film. Lluís Soler interpreta

mossèn Verdaguer el 1901 i Santi Pocino el 1883, tot i que aquest últim “és un figurant, el Verdaguer jove que puja les muntanyes, però pràcticament no té diàlegs, i qui ens explica la història és Lluís Soler”.

Maleïda 1882 i *Canigó 1883* tenen l'origen en el llibre *Maleïda*, de Bernat Gasull, que va recórrer el Pirineu seguint les passes i les anotacions del poeta. Albert Naudín va quedar “captivat” per aquest llibre i signa, amb Bernat

Gasull, un guió amb què ha volgut traslladar a la pantalla gran l'efecte que li produeixen els 4.500 versos de *Canigó*: “Jo soc muntanyer de tota la vida, soc alpinista, tinc casa al Pirineu, i per mi les descripcions que fa Verdaguer són úniques. No només descriu la bellesa i el romanticisme de la muntanya, va més enllà: descriu la gent que hi viu, d'alguna manera els fa protagonistes de la història. Això pot ser una de les raons que el fan tan captivador.”

Els films mostren la muntanya filtrada per la mirada poètica de Verdaguer, que fa servir expressions com “ossamentes dels primitius gegants”. “El primer protagonista d'aquestes pel·lícules és el Pirineu, i el segon és Verdaguer—segons el director—. Ho diu Lluís Soler. Les imatges dels cims, les valls, congestes de neu... no són gratuïts, les poso perquè Verdaguer en parla, les descriu.”

Grans veus

Un gran poema requereix grans veus, i el film compta amb dues de “les més grans de Catalunya”, diu Albert Naudín. “La veu masculina és Lluís Soler i la veu femenina és Sílvia Bel. És la primera vegada que es combinen totes dues.” Introduir una veu femenina “és una manera de marcar la dualitat de Verdaguer”. “Tenia una personalitat molt complexa, de vegades controvertida, i fins i tot ell mateix es contradia. Hi havia una gran dualitat en la seva personalitat, i per això podia ser alhora mossèn i poeta. Necessitava experimentar, però la moral era molt present. La Sílvia representa el món de les fades de Verdaguer, que és molt sensual, i està molt present a *Canigó*. És molt poc de mossèn, podem dir, i molt de poeta.” ■

Críticateatre

Jordi Bordes

I les ales?

Els àngels no tenen fills
Direcció: Clàudia Cedó
Intèrprets: Marc Buxaderas, Andrea Álvarez, Berta Camps
Teatre Akadèmia, Barcelona. Avui última funció, a les 18 h

Estrenada en el Temporada Alta de la tardor passada, els raonaments topen amb l'argumentari d'*Els àngels no*

tenen fills, que fa petar el sistema: emergeix una variable per la qual el sistema no està preparat. El sistema és molt garantista, però deixa desemparades les opcions que surten del marcs referencials. Aquesta obra és necessària perquè obliga a obrir el marc mental, a relativitzar els apriorismes.

Honestat i pensaments directes. Escenaris Especials i la dramaturga i directora Clàudia Cedó van atacar el desig de la maternitat en les persones de diversitat funcional a *Mare de sucre*. Ara, Andrea Álvarez i Marc Buxaderas (que intervenien en aquesta peça anterior) es fan la pregunta directament.

L'obra porta a fer una recerca documental preguntant als seus pares, a especialistes, però també a testimonis que es van plantejar ser mare i pare. S'utilitza la fórmula del *verbatim*, producció de La Planeta que ja n'ha impulsat d'altres. Aquest té la particularitat que la recerca la fan els mateixos inte-

ressats. Les respostes dels entrevistats no són només material de reflexió intel·lectual, sinó camins per aconseguir un desig.

Andrea Álvarez (actriu revelació als Premis de la Crítica) té un domini de la pausa, que fa esperar que el públic desitgi una resposta, un instant més de l'habitual. Ho fa sense arti-

fici, de forma natural, i venç la impaciència. Marc Buxaderas funciona d'antagònic, pel seu esperit optimista, de gust per l'acudit oportú. Finalment, la jove Berta Camps és un perfil imprescindible per ampliar la maternitat, més enllà de la diversitat funcional. Si un àngel té ales, per què no pot volar?